PM 2022:02

Företagens och pandemistödens utformning – miss eller match?

En analys av företagens möjligheter att ta del av pandemistöden utifrån storlek och bransch.

Tillväxtanalys
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Dnr: 2021/181
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
Studentplan 3, 831 40 Östersund
Telefon: 010 447 44 00
E-post: info@tillvaxtanalys.se
www.tillvaxtanalys.se
För ytterligare information kontakta: Anton Knutsson
Telefon: +46 10-447 44 77
E-post: anton.knutsson@tillvaxtanalys.se

Förord

Tillväxtanalys har regeringens uppdrag att analysera och utvärdera statens insatser för att stärka Sveriges tillväxt och näringslivsutveckling. Syftet med den kunskap som vi utvecklar är att den ska användas för att effektivisera, ompröva och utveckla politiken. Vi utvecklar även analys-och utvärderingsmetoder.

Coronakrisen är på flera sätt en unik händelse. Till skillnad från andra ekonomiska nedgångar i modern tid har den sitt ursprung i en pandemi. De statliga insatserna riktade mot svenska företag har också varit ovanligt omfattande.

I syfte att skapa förutsättningar för en effektivare hantering av liknande ekonomiska kriser i framtiden vill vi med denna rapport bidra med faktabaserad kunskap om träffsäkerheten i pandemistöden riktade till företag under pandemiåret 2020.

Rapporten är en av flera inom ramen för Tillväxtanalys pågående regeringsuppdrag ”Uppföljning av stöd till näringslivet med anledning av den pågående pandemin”. Rapporten är skriven av Anton Knutsson.

Ett varmt tack till mina kollegor i projektets referensgrupp som har bidragit med värdefulla inspel: Magnus Gustavsson, analytiker, Peter Frykblom, chefsekonom och Carl Wadell, analytiker.

Östersund december 2021

Sverker Härd, gd, Tillväxtanalys

Innehållsförteckning

Förord ... 2
Sammanfattning ... 4
Summary ... 6
1. Inledning ... 8
2. Metod ... 9
2.1 Analysen utgår från egenskaper innan pandemin ... 9
2.2 Stödbelopp beräknas för typföretag ... 10
3. Stöd vid korttidsarbete ... 11
3.1 Personalomsättning bromsar tillgång till stöd ... 11
3.2 Tillverkningsindustrin är vinnare, hotell- och restaurang är förlorare ... 12
4. Omställningsstöd ... 14
4.1 Nya företag kan inte erhålla stöd ... 14
4.2 Små företag erhåller lägre potentiellt stöd ... 15
4.3 Osäkra effekter av förändringar på stödberäkningen efter augusti ... 17
5. Nedsatta arbetsgivaravgifter ... 19
5.1 Större relativt stöd för mindre företag, men små branschskillnader ... 19
5.2 Hög andel deltidsarbetande bidrar till lägre relativt stöd till stora hotell- och restaurangföretag ... 20
6. Anstånd med skatt ... 22
6.1 Större relativt lånebelopp för små företag ... 22
6.2 Lönekostnader är en viktig faktor för möjligt anstånd ... 23
7. Hur påverkas företag med de största omsättningsfallen av stödens regler? ... 24
7.1 Det genomsnittliga företaget i hotell- och restaurang är förlorare även vad gäller stödens regler ... 24
7.2 Stora företag inom hotell och restaurang främsta förloraren bland typföretag ... 26
8. Avslutande reflektioner ... 27
Referenser ... 29
Bilagor ... 30

Sammanfattning

Sedan coronapandemins början har staten beslutat om omfattande ekonomiska stöd till näringslivet – beslut som inledningsvis fattades under stark tidspress och osäkerhet. Förutom krav på ekonomiska svårigheter har företagen behövt uppfylla en rad andra ”övriga” villkor för att beviljas dessa stöd. Villkoren har sett olika ut beroende på typ av stöd. Frågan som vi försöker besvara är om det har varit lättare att uppfylla dessa övriga villkor för vissa branscher och företagsstorlekar än för andra.

I den här rapporten har vi analyserat de fyra mest omfattande företagsstöden under 2020:

- korttidsarbetsstöd
- omställningsstöd
- tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter
- anstånd med skattebetalningar

Under 2020 uppgick beviljade belopp för dessa fyra stöd till cirka 138 miljarder, där anstånd med skattebetalningar (en form av lån till företag) var störst med cirka 72 miljarder kronor följt av korttidsarbetsstöd med cirka 32 miljarder kronor och tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter med cirka 28 miljarder kronor.

Vi studerar hur väl företagen uppfyller stödens villkor baserat på uppgifter innan pandemin. Det ger resultat som är opåverkade av företagens potentiellt förändrade beteende och utfall *till följd av* stödens utformning, däribland utformningen av stödens övriga villkor. Företagen delas upp efter storlek (mätt som omsättning), där vi studerar villkorens förväntade branschskillnader för små, medelstora och stora företag, dvs företag som konstruerats utifrån genomsnittliga värden från samtliga företag i respektive storleksklass.

Genomgående ser vi att storlek inte är något som har påverkat företagens möjlighet att erhålla stöd. När samtliga stöd beaktas så har små och större företag i genomsnitt liknandeutfall.

På branschnivå ser vi tydligare skillnader mellan olika företagsstorlekar. En bransch som tillverkningsindustrin framstår som en relativt tydlig vinnare. Reglerna för stöd vid korttidsarbete förefaller vara särskilt väl anpassade till denna bransch samtidigt som branschen har ungefär samma möjlighet som andra att kvalificera för de andra stöden. Enskilda företag inom hotell- och restaurangbranschen framstår däremot som tydligt missgynnade av de regler och restriktioner som är förknippade med flera stöd. Företag i denna bransch har svårast av alla att vid korttidsarbete uppfylla kravet på att de anställda ska ha varit anställda tre månader bakåt i tiden.

Att den bransch som också uppvisar de största omsättningsfallen har relativt svårt att uppfylla många av stödens villkor betyder dock inte nödvändigtvis att villkoren som helhet varit fel utformade för Coronakrisen. Som framgår av de förarbeten som föregår stödens införande finns flera argument för olika former av restriktioner i stöden. Däremot ser vi behov av att överväga stödåtgärder som är mer tydligt riktade eller reserverade för de hårdast drabbade branscherna i framtiden.

I rapporten analyserar vi hur olika företag i olika branscher *ex ante* uppfyller de villkor som finns kring de olika pandemirelaterade stöden. En naturlig fråga är hur våra resultat

faktiskt samvarierar med utbetalade belopp. Är det de värst drabbade företagen som också har erhållit mest stöd? Tillväxtanalys (PM 2021:11) har med hjälp av en enkätstudie tidigare undersökt denna fråga. Vi hoppas framöver ytterligare kunna besvara denna fråga med hjälp av registerdata från SCB och Skatteverket.

Summary

Since the start of the pandemic, comprehensive financial aid packages have been introduced by the government. Financial aid packages introduced in the initial stages of the pandemic was done so under time pressure and uncertainty. Besides the requirement of a certain level of economic decline, companies had to meet a set of additional requirements to receive financial aid. These requirements differ among aid packages. In this report, we investigate whether these additional requirements are expected to be easier to attain for companies of different size and industry branch.

This report examines the four largest financial aid packages targeted towards companies:

- Short-time work allowance
- Adjustment support (aid for fixed costs)
- Temporary payroll tax cut
- Deferment of tax payment

During 2020, confirmed financial aid from these four aid packages totaled 138 billion SEK, where the deferment of tax payments was the largest, amounting to 72 billion SEK, followed by short-time work with approximately 32 billion SEK in total and the temporary payroll tax cut with approximately 28 billion SEK.

We study to which degree companies attain to the requirements of each aid package before the pandemic. This displays results that are unaffected by the potentially changing behavior of companies due to the requirements and formulations of the aid packages. Companies are classified by size (measured in company revenue), where we examine the applicability of aid package requirements between industry branches for small, median, and large model-companies, where model-companies are constructed from the average values of all companies in the respective size categories.

We find no general tendencies of company size affecting financial aid. When examining all financial aid packages, small and large companies acquire on average similar levels of relative aid.

More substantial differences are found when comparing industry branches. The manufacturing industry stands out as a relatively clear winner. Requirements connected to the short-time work allowance appear to be particularly well suited towards this industry branch. Requirements connected to the other aid packages are meanwhile not specifically unfit for the manufacturing industry. Companies within the hotel and restaurant industry can on the other hand be described as disadvantaged by the requirements of most aid packages. Companies within this industry branch are the least likely, in the case of the short-time work package, to fulfill the requirement of having employees that were employed three months prior.

The fact that the branch of industry which displays the largest drop in revenue during the pandemic also is expected to be the least likely to qualify for financial aid doesn't necessary mean that the aid package requirements were wrongly formulated for the pandemic. As has been shown in the government's preparatory work prior to the introduction of the aid packages, there are several arguments for different requirements.

It does however highlight the need for reconsideration for future crises by applying aid package requirements more suited or reserved for severely affected industries.

In the report we analyze to which degree companies of different size and industry branch *ex ante* meet the requirements connected to the different pandemic-related aid packages. An inherent question is whether our results covaries with actual aid payments. Have the most severely affected industries also received more aid? Tillväxtanalys (PM 2021:11) has previously examined the question using a survey. We hope to also answer this question in the future by using register data from Statistics Sweden and the Swedish Tax Agency.

1. Inledning

När coronapandemin slog till under tidig vår 2020 införde regering och riksdag flera stödåtgärder med det uttalade syftet att stötta svenskt näringsliv. De fyra största av dessa företagsstöd – korttidsarbete, omställningsstöd, nedsatta arbetsgivaravgifter samt skatteanstånd – uppgår tillsammans till cirka 138 miljarder 2020 (66 miljarder om skatteanstånd, som är ett lån till företagen, exkluderas).[1]

Flertalet införda stöd var nya eller hade en utformning som inte har använts under tidigare svenska ekonomiska kriser. De var också framtagna under stor tidspress. Det är således kritiskt att utvärdera olika aspekter av stödens villkor och effekter för att bidra till ett lärande kring om hur potentiella stöd bäst utformas för framtida kriser.

En kritik som framförts mot stöden är att de, förutom krav på tillräckliga ekonomiska svårigheter hos företaget, även varit utformade med andra regler och villkor som kan vara svårare att uppfylla för företag i vissa branscher eller av en viss storlek. När det gäller det enskilt största direkta (ej lån) företagsstödet, stöd vid korttidsarbete, har det t.ex. riktats kritik mot att regelverket varit utformat utifrån förhållandena i tillverkningsindustrin och att kraven på att de anställda ska ha en regelbunden lön och varit anställd under en viss jämförelsemånad riskerar missgynna servicesektorn (Tillväxtverket, 2021).

Syftet med denna rapport är att analysera hur denna typ av mer tekniska villkor och regler i stödens utformning förväntas påverka *enskilda företags* möjligheter att erhålla de fyra största coronastöden. Det vill säga, hur väl förväntas företag uppfylla dessa villkor och kan de ens erhålla stöd vid ekonomiska svårigheter? Analysen fokuserar på *skillnader* i möjliga stödbelopp mellan företag av olika storlek och i olika branscher snarare än absoluta stödbelopp. Analysen utförs med hjälp av beräkningar/simuleringar baserat på företagens karaktäristika före pandemin.

Rapportens resultat pekar inte mot att någon företagsstorlek skulle varit genomgående missgynnad av stödens regler. Små företag framstår förvisso som tydligt missgynnande av reglerna kopplade till omställningsstöd, men är samtidigt tydliga vinnare på tillfälligt nedsatt arbetsgivaravgift.

Analysen pekar dock mot tydligare skillnader mellan branscher. En bransch som tillverkningsindustri framstår som en relativt tydlig vinnare. Hotell- och restaurangbranschen – som också uppvisar de största omsättningsfallen under pandemin 2020 – framstår däremot som tydligt missgynnad relativt andra branscher av de regler och restriktioner som är förknippade med flera stöd.

[1] Detta bygger på egna beräkningar av beviljade stödbelopp 2020 baserat på mikroföretagsdata från Skatteverket och Tillväxtverket.

Analysen i rapporten är avgränsad till de största direkta företagsstöden under 2020 (dock inklusive anstånd med skatt) där det uttalade syftet främst är att ekonomiskt stödja svenskt näringsliv under pandemin. Detta exkluderar således analyser av statliga krisåtgärder med företagskoppling där det främsta underliggande motivet är att förhindra smittspridning eller att bidra till att stödja en bred kultur- och idrottsrörelse.[2]

Rapporten är strukturerad som följer. I nästa avsnitt ges en beskrivning av den metod som används i analysen. Avsnitt 3–6 redovisar resultat för stöd vid korttidsarbete, omställningsstöd, tillfälligt nedsatta arbetsgivaravgifter respektive anstånd med skatt. Avsnitt 7 diskuterar vad resultaten i föregående avsnitt implicerar för de typföretag och branscher med de allra största omsättningsfallen under pandemiåret 2020. I rapportens sista avsnitt ges ett antal avslutande reflektioner.

2. Metod

2.1 Analysen utgår från egenskaper innan pandemin

Analysen utgår från förväntade ekonomiska effekter av stödens utformning baserat på företagens karakteristika innan pandemin, i huvudsak baserat på data för 2019. Med denna data analyseras i vilken omfattning företag i olika branscher och av olika storlek förväntades uppfylla nödvändiga villkor för att erhålla stöd, *givet* att de antas uppfylla eventuellt nödvändiga krav på ekonomiska svårigheter. Vi antar genomgående att företagen efterfrågar maximalt möjligt stödbelopp. I fallet med omställningsstöd antar vi också ett visst fall i företagens omsättning. Framräknat stödbelopp redovisas genomgående som andel av totala lönekostnader, fasta kostnader eller omsättning (beroende på vilket stöd som studeras). Detta för att kunna jämföra utfallen mellan olika företagsstorlekar. Fokus ligger på stödens utformning under 2020.

Att analysen bygger på företagens egenskaper innan pandemin möjliggör en analys av betydelsen av företagskarakteristika för tillgång till stöd som, utifrån det enskilda företaget, är opåverkat – exogent – av stödens faktiska utformning. Om företagens karakteristika *under* pandemin i stället skulle användas i analysen, d.v.s. data från 2020, skulle det inte vara möjligt att säga om stödens villkor är väl anpassade efter företagets egenskaper, eller om företaget i stället har anpassat sitt beteende/egenskaper *som en konsekvens* av stödens utformning.

Stöd vid korttidsarbete kan användas som ett förtydligande exempel bakom motivet till att utgå från företagens egenskaper innan pandemin. Stöd vid korttidsarbete kan inte erhållas för nyanställd personal vilket innebär att möjligheten till stöd försvåras i företag med högre personalomsättning. En analys av personalomsättning som då genomförs efter pandemins utbrott riskerar visa att företag generellt har få nyanställda vid en

[2] Detta exkluderar således det utökade statliga ansvaret för sjuklönekostnader – en åtgärd som enligt förarbetena är en del av ett åtgärdspaket på socialförsäkringsområdet motiverat av behovet att minska smittspridningen av en samhällsfarlig sjukdom. Denna exkludering innebär att vi delar Finanspolitiska rådets (2021 s 52) slutsats: ”Flera av åtgärderna [statliga krisåtgärder till följd av pandemin], inklusive deras utformning, var uppenbart motiverade av smittskyddsskäl. Det gäller bland annat övertagande av sjuklöneansvar, slopande av karensdag och sjukintyg, smittbärarpenning och riktade medel till testning, smittspårning, vaccinering och vård.”

specifik tidpunkt och därmed kan förefalla uppfylla villkoren för relativt omfattande stöd. Detta riskerar dock vara en konsekvens av att nyanställda redan är uppsagda, just eftersom denna personal inte kvalificerar för stöd. Genom att i stället fokusera på företagens karakteristika innan pandemin fokuserar vi därmed i stället enbart på företagsfaktorer som per definition är opåverkade av stödens utformning.

2.2 Stödbelopp beräknas för typföretag

Branschskillnader i förväntat stödbelopp studeras dels baserat på samtliga företag i en given bransch, dels med tre olika typföretag för ”små”, ”medelstora” och ”stora företag”. Vi definierar här ”stora företag” som företag vars nettoomsättning 2019 är högre än 85–95 procent (percentilintervall 85–95) av alla företag med en nettoomsättning på minst 500 000 kronor, oavsett bransch (se bilaga i slutet av rapporten för detaljer kring detta). Små och medelstora företag definieras som företag i percentilintervallen 5–15 respektive 45–55. Att vi klassificerar företag som små, medelstora och stora baserat på samtliga företag oavsett bransch innebär att vi kan ta fram branschskillnader för jämförbara enskilda företag – företag med samma årsomsättning 2019 men med olika branschtillhörighet.[3] För varje percentilintervall används genomsnittliga värden över ingående företag i varje bransch för att skapa ett representativt typföretag.

För en mer ingående metodbeskrivning samt deskriptiv statistik för de olika typföretagen och branscherna, inklusive data kring faktiska omsättningsförändringar i samband med pandemin, se bilaga i slutet av rapporten.

[3] Det betyder dock att företag i en viss bransch som befinner sig i percentilintervallet 85–95 inte nödvändigtvis befinner sig i detta percentilintervall om jämförelsen i stället enbart görs med företag inom *samma* bransch.

3. Stöd vid korttidsarbete

Med anledning av Covid-19 föreslogs i Proposition 2019/20:132 att förstärkt stöd för korttidsarbete inrättas från mitten av mars 2020 till årsskiftet (detta har därefter förlängts fram till september 2021). Korttidsarbete innebär att arbetsgivare har möjlighet att vid tillfälliga ekonomiska problem minska de anställdas arbetstid och att få statligt ekonomiskt stöd för att överbrygga kostnaden detta genererar. Syftet med stödet är att företaget inte ska tvingas till uppsägningar för att på så sätt kunna behålla värdefull personal och snabbare kunna öka produktionen när det ekonomiska läget svängt.

3.1 Personalomsättning bromsar tillgång till stöd

En tydlig restriktion i stöd vid korttidsarbete är att det enbart kan beviljas för personal som är anställd i företaget tre månader innan Tillväxtverket beviljar den första stödutbetalningen under 2020. Detta då lönen tre månader tillbaka i tiden utgör den s.k. jämförelsemånaden som stödbeloppet i sin tur beräknas utifrån.[4]

Under 2020 öppnade ansökningarna för stöd under april (med retroaktiv ansökan för halva mars) och behandlades (beviljades typiskt) i majoriteten av fallen relativt omgående. I praktiken innebar detta således att företag som ansökte om stöd för 2020 genom en ansökan i april endast kunde göra detta för personal som också var anställda i företaget i januari 2020.

Figur 1 visar hur personalomsättningen varierar mellan olika företagsstorlekar (små, mellan och stora företag) och branscher i termer av andelen arbetstagare som återfanns i samma företag april 2019 som januari 2019. Detta är således ett scenario baserat på 2019-års data som visar andelen anställda som är kvalificerade för korttidsarbetsstöd *ex ante*, innan pandemin.

I figur 1 framgår att inom en given bransch är andelen av personalen med möjlighet till korttidsarbetsstöd likartad mellan små, mellan och stora företag (percentilintervallerna). Branscher har generellt liknande personalomsättning och har därmed likartade möjligheter till korttidsstöd. Hotell- och restaurangbranschen står dock tydligt ut som den bransch där lägst andel av de anställda kan kvalificera för stöd. Stora företag inom

[4] Det hävdas ofta att stöd vid korttidsarbete inte kan beviljas för tillfälligt anställd personal. Det finns dock i praktiken ingen sådan bindande restriktion, utan företag kan ansöka och beviljas stöd även för tillfälligt anställd personal så länge dessa bedöms vara verksamhetskritiska – en bedömning som under 2020 i praktiken ålagts det ansökande företaget. Enligt Proposition 2019/20:132 (s. 56): ”Arbetsgivaren ska också ha uttömt tillgängliga åtgärder för att minska kostnaderna för arbetskraft. Sådana åtgärder kan handla om att genomföra förändringar i skiftläggningen samt uppsägning av personal som inte är tillsvidareanställd och som inte bedöms vara verksamhetskritisk, t.ex. konsulter, inhyrd personal eller tillfälligt anställd personal.”, samt relaterat till detta (s.56) ”Bedömningen får göras i varje enskilt fall utifrån förhållandena hos den aktuella arbetsgivaren.” Åtminstone under 2020 har det till vår kännedom i praktiken varit upp till det ansökande företaget att göra denna bedömning. Detta styrks även av slutsatsen i Ds 2020:28 (s. 42): ”Tillväxtverket har i ansökningsformuläret frågat arbetsgivarna om grundförutsättningarna för att stödet ska kunna betalas ut är uppfyllda; bl.a. att arbetsgivaren har fått tillfälliga och allvarliga ekonomiska svårigheter och att det finns avtal om korttidsarbete. Arbetsgivarnas jakande svar har lagts till grund för utbetalning av preliminärt stöd.”.

kultur och nöje står också till viss del ut med en låg andel anställda som kvalificerar för stöd. [5]

Figur 1: Procent av de anställda som är kvar i samma företag i april som i januari.

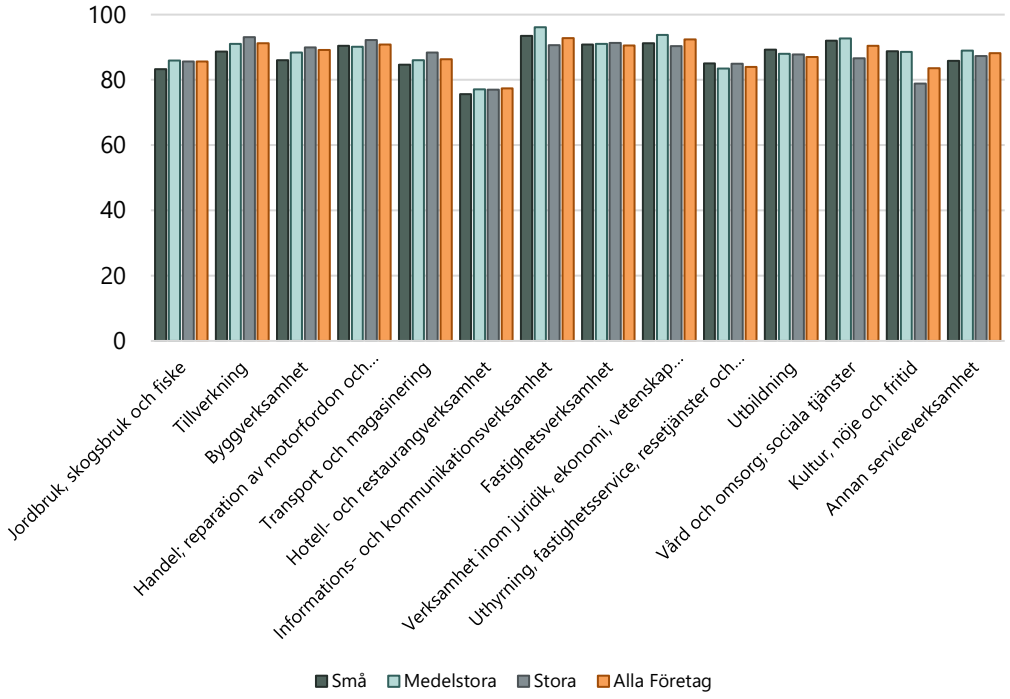

Källa: Egna beräkningar baserat FEK och GIN.

3.2 Tillverkningsindustrin är vinnare, hotell- och restaurang är förlorare

Figur 2 redovisar hur stor andel av typföretagens lönekostnader som potentiellt kan täckas av stöd vid korttidsarbete då personalomsättning och löner beaktas. Staplarna återger således framräknat maximalt stöd för korttidsarbete för april månad dividerat med lönekostnader för samma månad. I dessa beräkningar har vi även beaktat att enbart den del av en anställds bruttomånadslön som ligger under 44 000 kronor berättigar till stöd. Se vidare bilagan i slutet av rapporten för detaljer kring stöduträkningen.

För samtliga typföretag (percentilintervaller) är tillverkningsindustrin den bransch som kan erhålla högst stödbelopp i relation till total lönekostnad.[6] Hotell och restaurangbranschen är den bransch som, för samtliga percentilintervaller, erhåller lägst stödbelopp som andel av lönekostnad. De minsta företagen i en given bransch erhåller nästan genomgående lägst täckning av sina lönekostnader.

[5] Bland de som inte fanns i företaget i januari är somliga föräldralediga; dessa har rätt till korttidsarbetsstöd. Vi saknar månadsuppgifter på föräldraledighet, men baserat på årsuppgifter har inkludering av föräldraledig personal försumbar inverkan på resultaten i detta avsnitt.

[6] För medelstora företag är dock relativt stöd detsamma i informations- och kommunikationsverksamhet.

Figur 2 Maximalt stöd för KTA i april, procent av total lönesumma i april.

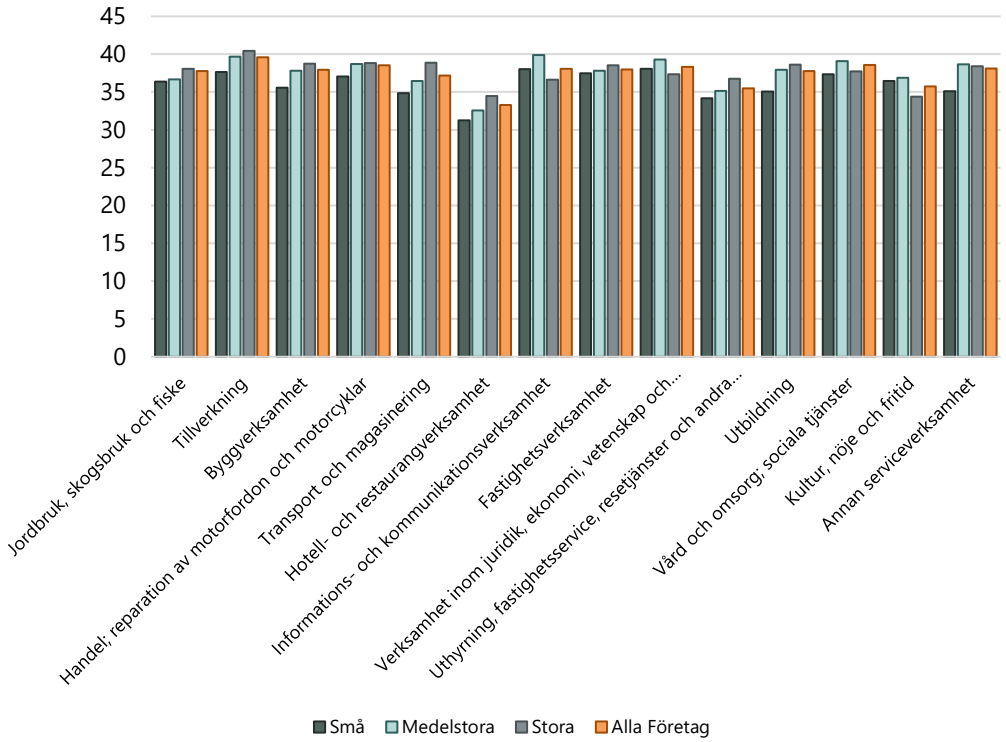

Källa: Egna beräkningar baserat på FEK och GIN.

4. Omställningsstöd

I Fm (2020:8), utfärdad den 17 juni 2020, beslutade regeringen om införandet av omställningsstöd till företag baserat på procentuell omsättningsförlust från samma period året innan. Företag vars omsättningsminskning för en given stödperiod översteg ett visst värde kan ansöka om stöd för att täcka en del av sina fasta kostnader. Stödbelopp beräknas utifrån företagets, för stödperioden, samlade fasta kostnader, enligt vad som definieras i stödvillkoren, multiplicerat med en, för olika stödperioder, varierande subventionsgrad interagerat med den procentuella omsättningsminskningen.

4.1 Nya företag kan inte erhålla stöd

En tydlig restriktion i reglerna kring omställningsstöd är att företag som är yngre än ett år aldrig kan erhålla stöd. Det beror på att omsättningstappet som kvalificerar för stöd definieras utifrån företagets omsättning under samma period ett år bakåt i tiden. Det vill säga, för att erhålla stöd för perioden mars till april 2020 behöver företaget ha haft en positiv omsättning under motsvarande månader året innan.

För att belysa hur väl detta krav uppfylls av olika typföretag används återigen data för 2019. Det innebär således att data för 2018 används för att kartlägga företagens omsättning ett år innan 2019.

I figur 3 presenteras resultat för andelen företag som återfinns både i en stödperiod (mellan en till tre månader) 2019 och motsvarande period 2018. Resultaten är ett genomsnitt över samtliga stödperioder.[7] Ett högre värde i figur 3 innebär således att en högre andel av företagen även var aktiva under samma period året innan. Maximalt teoretiskt värde är 100 procent, vilket skulle innebära att samtliga företag även var aktiva ett år tidigare.

[7] Samtliga stödperioder (mars-april, maj, juni-juli, augusti-oktober, november-december) har undersökts separat men då skillnaderna dem emellan varit allt för små redovisas enbart genomsnittliga värden.

Figur 3 Genomsnittlig procent företag kvar över alla stödperioder.

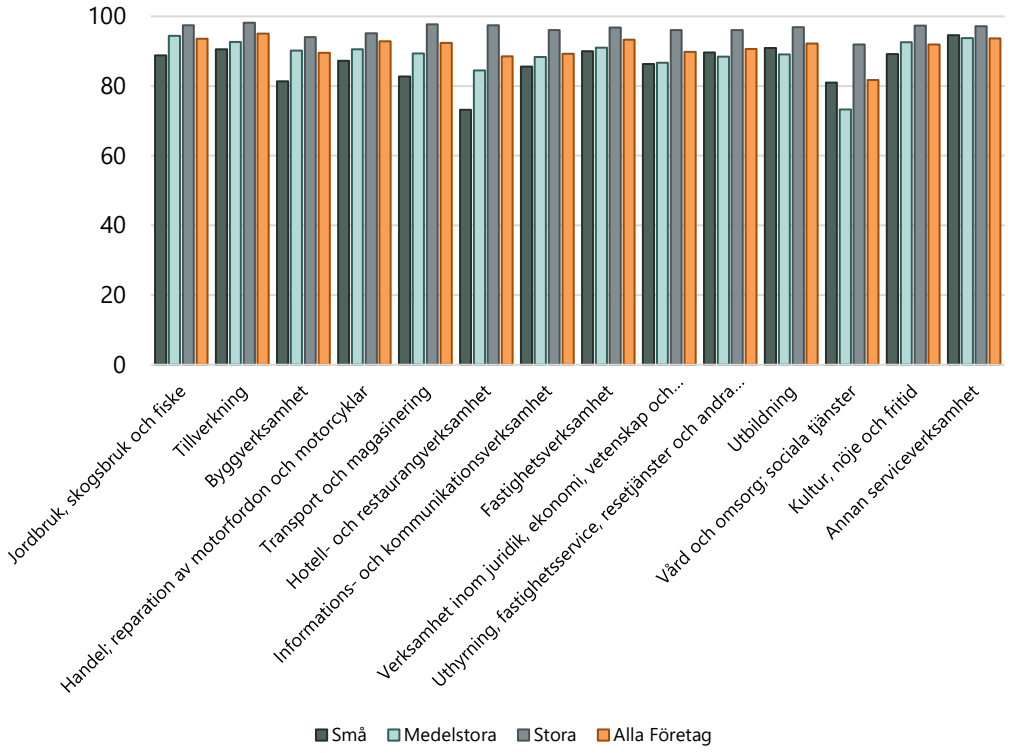

Källa: Egna beräkningar baserat FEK och momsdata.

Flertalet branscher uppvisar likande andel företag som återfanns ett år bakåt i tiden och således har möjlighet att kvalificera för stöd. Små företag inom hotell och restaurangbranschen samt mellanstora företag inom vård och omsorg står dock ut med en jämförelsevis låg andel företag som är äldre än ett år. Det vill säga, där en lägre andel företag har möjlighet att kvalificera sig för omställningsstöd.

En generell tendens i figur 3 är (med vissa undantag) att andelen företag som återfinns bägge år ökar med storleken på företagen. Det indikerar att små företag i en given bransch generellt förväntas ha svårare att kvalificera sig för omställningsstöd vid ett givet omsättningsfall.

4.2 Små företag erhåller lägre potentiellt stöd

Figur 4 presenterar beräkningar av potentiellt stödbelopp per bransch för perioden mars–april som andel av fasta kostnader. I uträkningarna antas ett omsättningsfall på 66 procent; se bilaga för detaljer kring uträkningen.

Figur 4 indikerar att omställningsstödet förefaller vara bättre utformat för stora företag – generellt kan dessa täcka påtagligt större andel av sina fasta kostnader med stödet. Det är även relativt små branschskillnader när det kommer till stora företag.

För vissa branscher kan små företag dock knappt täcka något av sina fasta kostnader via omställningsstödet. Detta förklaras av att det framräknade stödbeloppet för ett företag måste överstiga 5 000 kronor för att stöd ska betalas ut. I till exempel byggbranschen är andelen små företag som erhåller ett stödbelopp under 5000 kr nära 100 procent, vilket

resulterar i ett stödbelopp nära noll för typföretaget (se figur 5). När detta beaktas framstår därför små företag inom restaurang och hotell inte längre som ”missgynnade” relativt små företag i andra branscher, utan i stället framstår flertalet andra branscher som ”förlorare”, framför allt byggverksamhet och transport och magasinering. Det bör dock noteras att det i sin tur återspeglar att de fasta kostnaderna är låga i dessa branscher vilket gör att stödet understiger 5 000 kronor per period.[8]

Figur 4 Stödbelopp procent av fasta kostnader. Stödperioden mars-april.

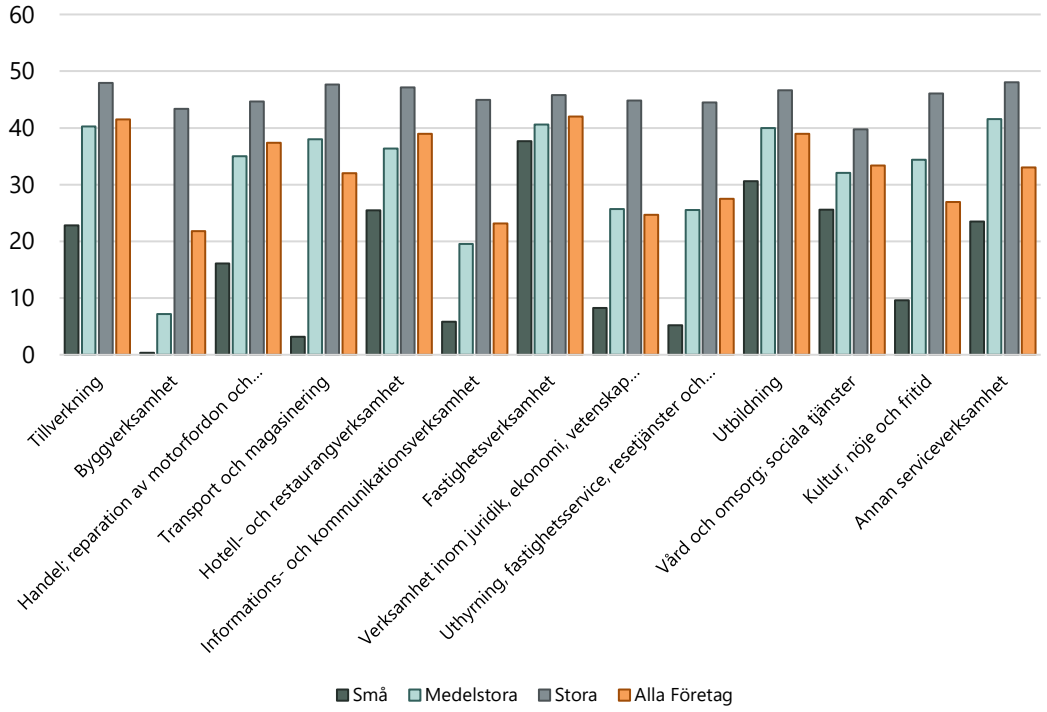

Källa: Egna beräkningar baserat på mikrodata från SCB.

[8] Av databegränsningar rörande företagens avskrivningar baseras resultaten presenterade i figur 4-figur 5 delvis på approximationer genom branschdata från SCB (2020). SCB (2020) saknar observationer gällande branschen för jordbruk, skogsbruk och fiske och resultat för denna bransch redovisas därför inte.

Figur 5 Procent av företag i percentilintervall 5–15 som erhåller stödbelopp under 5000 kr.

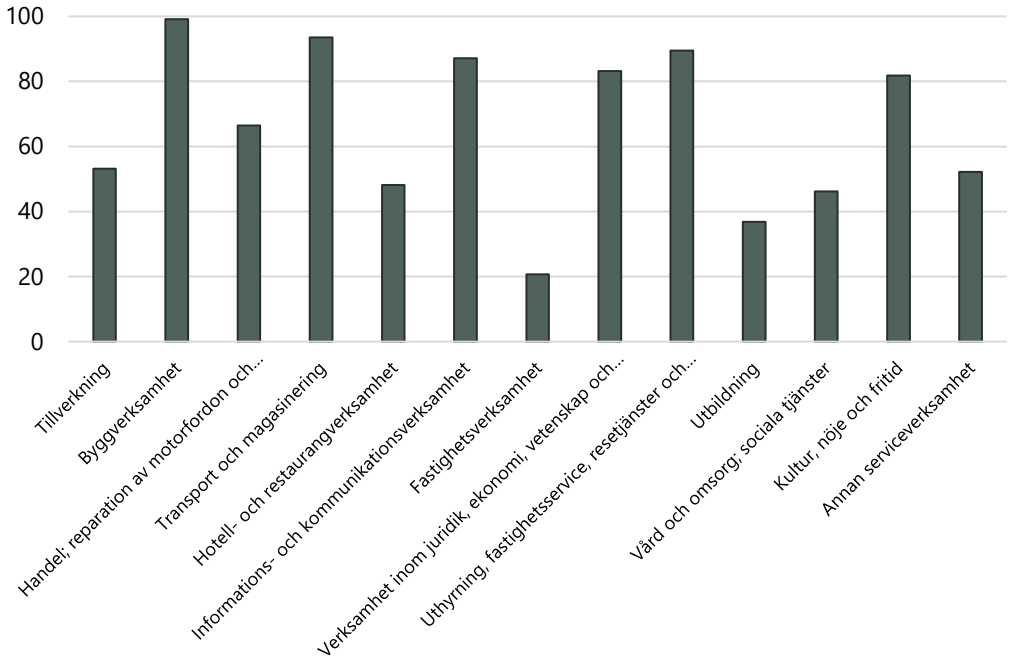

Källa: Egna beräkningar baserat FEK, GIN och momsdata.

4.3 Osäkra effekter av förändringar på stödberäkningen efter augusti

Stödbelopp har hittills beräknats enligt de villkor som gällde fram t.o.m. augusti 2020. För resterande stödperioder år 2020, dvs augusti-oktober samt november-december förändrades dock hur stödbeloppet ska beräknas. Det införlivades ett s.k. täckningsbidrag i stödberäkningen med syfte att beakta hur mycket av de fasta kostnaderna som företagen själva kan täcka. Samtidigt togs inte storleken på företagens omsättningsfall längre explicit med i stödberäkningen (men man måste fortfarande ha ett visst omsättningsfall för att kvalificera sig för stöd). Från och med oktober 2020 differentierades subventionsgraden beroende på företagsstorlek. Större företag omfattades således av en annan subventionsgrad än övriga företag.[9] För stödperiod november-december 2020 uppgick subventionsgraden för större företag till 70 procent medan den uppgick till 90 procent för övriga företag.

[9] Ett större företag är här definierat som ett företag med minst 50 anställda och med en årsomsättning på minimum 100 Milj kr.

Det är inte möjligt för oss att trovärdigt *a priori* jämföra företagens utfall under det gamla (innan augusti) med det nya systemet därefter. Dels saknar vi nödvändiga uppgifter för att räkna ut täckningsbidrag på företagsnivå, dels kommer en jämförelse med det gamla systemet bygga på ett godtyckligt antagande om företagens möjligheter att på kort sikt minska sina rörliga/icke-fasta kostnader (inkl. personalkostnader). Av detta skäl krävs faktiska utfallsdata över stöd och omsättningsfall under 2020 för att säga något om vilka effekter förändringarna hade för olika företagstyper – en analys som lämnas till framtiden. Observera dock att även det nya systemet ställer krav på att företagen var aktiva ett år bakåt i tiden och att framräknat stöd ska överstiga 5 000 kronor. Det finns därför inget uppenbart skäl att förvänta sig påtagligt andra skillnader mellan företag av olika storlek och i olika branscher jämfört med vad som påvisas i figur 4. Det som kan påverka är dock om olika branscher och företagsstorlekar har olika möjligheter att på kort sikt minska sina rörliga kostnader.

5. Nedsatta arbetsgivaravgifter

I samband med den första vågen av coronapandemin föreslog regeringen en åtgärd för tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter. Förslaget antogs 3 april och innebar en sänkning av arbetsgivaravgifterna mellan 1 mars och 30 juni 2020. Nedsättningen gällde för maximalt 30 anställda per företag och upp till och med 25 000 kr per anställd och månad, vilket innebar en maximal nedsättning med 5300 kr per anställd och månad.[10]

5.1 Större relativt stöd för mindre företag, men små branschskillnader

Figur 6 presenterar beräkningar av potentiell genomsnittlig nedsättning dividerat med totala lönekostnader för respektive percentilintervall. Som förut används data för 2019 för att simulera utfall för 2020.

Figur 6 Stöd nedsatta arbetsgivaravgifter i procent av totala lönekostnader.

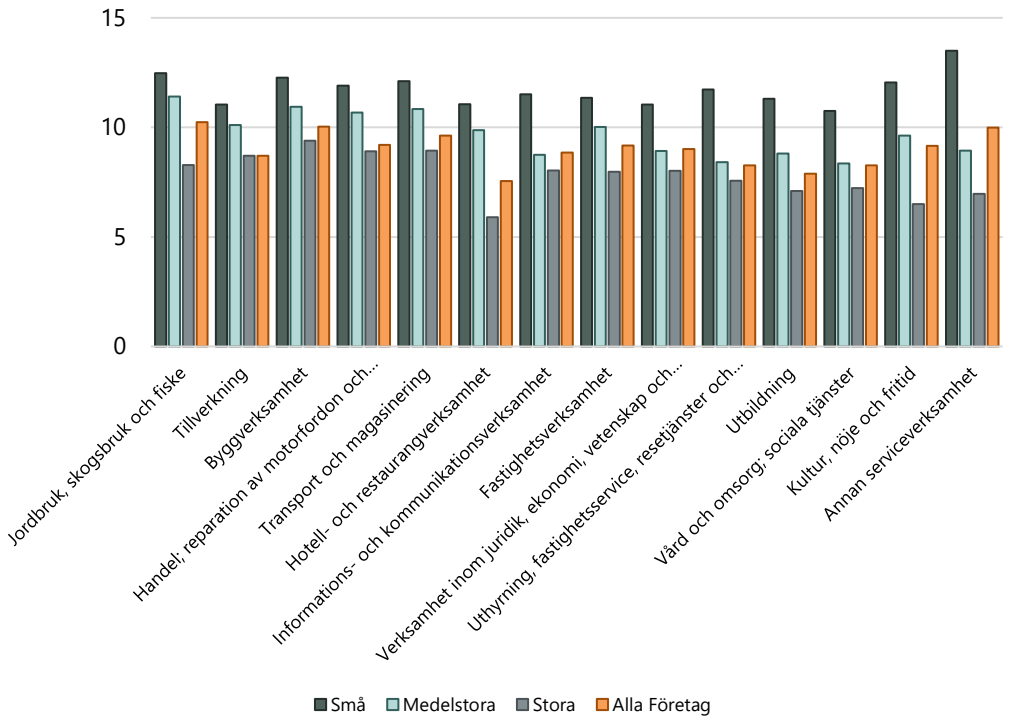

Källa: Egna beräkningar baserat på mikrodata från SCB.

Figur 6 visar att nedsättning som andel av totala lönekostnader är relativt homogen mellan branscher. Undantaget är dock stora företag inom hotell och restaurangbranschen, och till viss del även inom kultur och nöje, som erhåller påtagligt

[10] Sänkningen omfattar inte anställda under 19 år då dessa redan omfattas av en arbetsgivaravgift i nivå med den som föreslagits. Det samma gäller anställda över 65 år.

lägre framräknat stöd som andel av den totala lönekostnader jämfört med samma företag inom övriga branscher.

Skillnaden mellan små och stora företag (percentilintervaller) är mer påtaglig. Lägre percentilintervaller erhåller, för samtliga branscher, ett högre stödbelopp som andel av lönekostnader. Detta är också förväntat givet att taket på 30 anställda inte är bindande för dessa mindre företag.

5.2 Hög andel deltidsarbetande bidrar till lägre relativt stöd till stora hotell- och restaurangföretag

En högre andel som arbetar deltid är en möjlig förklaring till varför stora företag inom hotell och restaurang framstår som ”förlorare” relativt motsvarande företag i andra branscher. Detta eftersom den nedsatta arbetsgivaravgiften gäller för maximalt 30 anställda, oavsett om dessa arbetar hel- eller deltid.

Följande tjänar som förtydligande exempel kring betydelsen av andelen deltidsarbetande för företag med fler än 30 anställda. Anta att ett företag har 60 personer anställda på halvtid med en månadslön på 12 500 kronor medan ett annat företag har 30 personer anställda på heltid med en månadslön på 25 000 kronor. Lönekostnaden i båda dessa företag är densamma. Men stödet baseras inte på totala lönekostnader utan på antalet anställda upp till 30 personer. Därför kommer företaget med 60 anställda erhålla hälften så mycket i stöd som företaget med 30 heltidsanställda, trots att de har samma totala lönekostnad. Det beror på att maximalt stödbelopp utgår för samtliga 30 heltidsanställda i det ena företaget. I företaget med 60 halvtidsarbetande erhåller dock företaget halva det maximala stödet, eftersom stödet baseras på högst 30 personer, vilka i detta företag arbetar halvtid och därför har hälften så hög månadslön.

För att undersöka om storleken på nedsatta arbetsgivaravgifter i förhållande till lönekostnader samvarierar med andelen deltidsanställda, presenterar figur 7 andelen anställda i typföretagen som erhållit en månadslön i mars 2019 som understiger 10 000 kr. Detta kan approximativt antas fånga branschskillnader i andelar som arbetar deltid (med underskattning av de faktiska andelarna). Hotell och restaurang, kultur och annan serviceverksamhet är de branscher där högst andel av personalen arbetar deltid (via anställning eller som timanställda). Den erhållna bilden är därmed konsistent med att dessa branscher generellt också erhåller lägre stöd pga. en högre andel deltidsarbetande.

Figur 7 Uppskattad procent deltidsanställda baserat på procent av månadslöner under 10 000 kr.

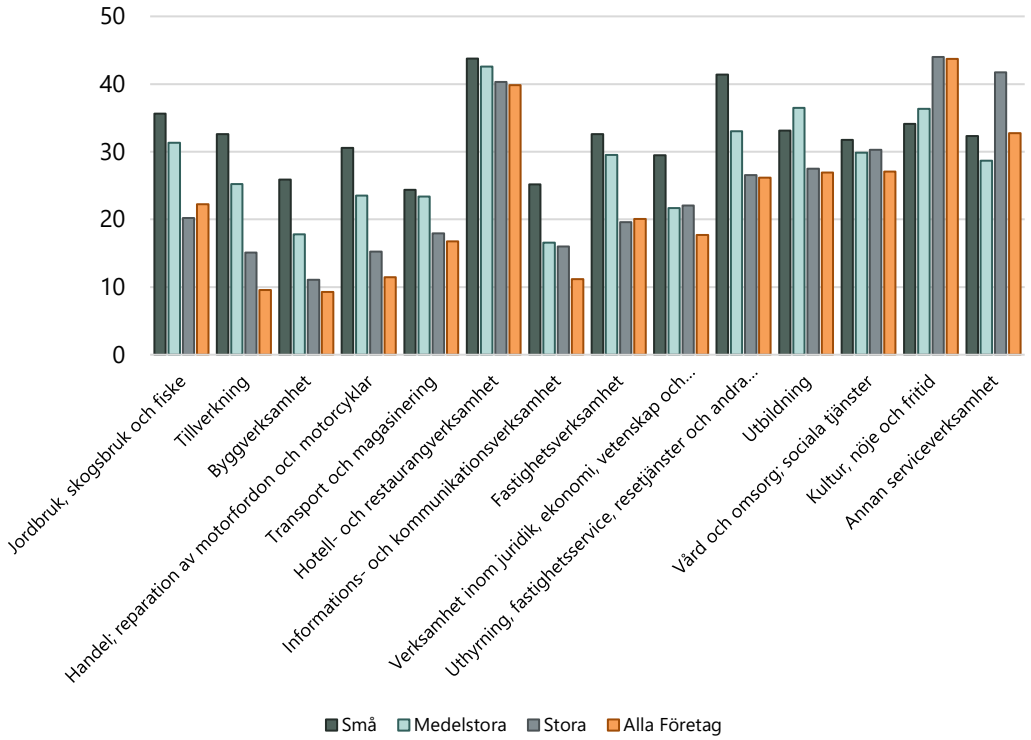

Källa: Egna beräkningar baserat FEK och GIN.

6. Anstånd med skatt

I samband med första vågen av coronapandemin infördes, från 30 mars 2020 möjligheten till tillfälligt skatteanstånd. Anståndet kunde användas på preliminärskatt, arbetsgivaravgifter och momsinbetalningar. Anstånd beviljades för en maximal tidsperiod på 7 månader för preliminärskatt och arbetsgivaravgifter och för en maximal tidsperiod på 6 månader för momsinbetalningar givet att företaget redovisar moms på kvartals eller månadsbasis. Redovisar företaget moms årligen kan anståndet för momsinbetalningar förlängas till 12 månader.

6.1 Större relativt lånebelopp för små företag

I figur 8 visas maximalt teoretiskt anstånd dividerat med årsomsättning. Som förut är analysen baserat på data för 2019.

Figur 8 Summa anstånd från samtliga källor i procent av årsomsättning.

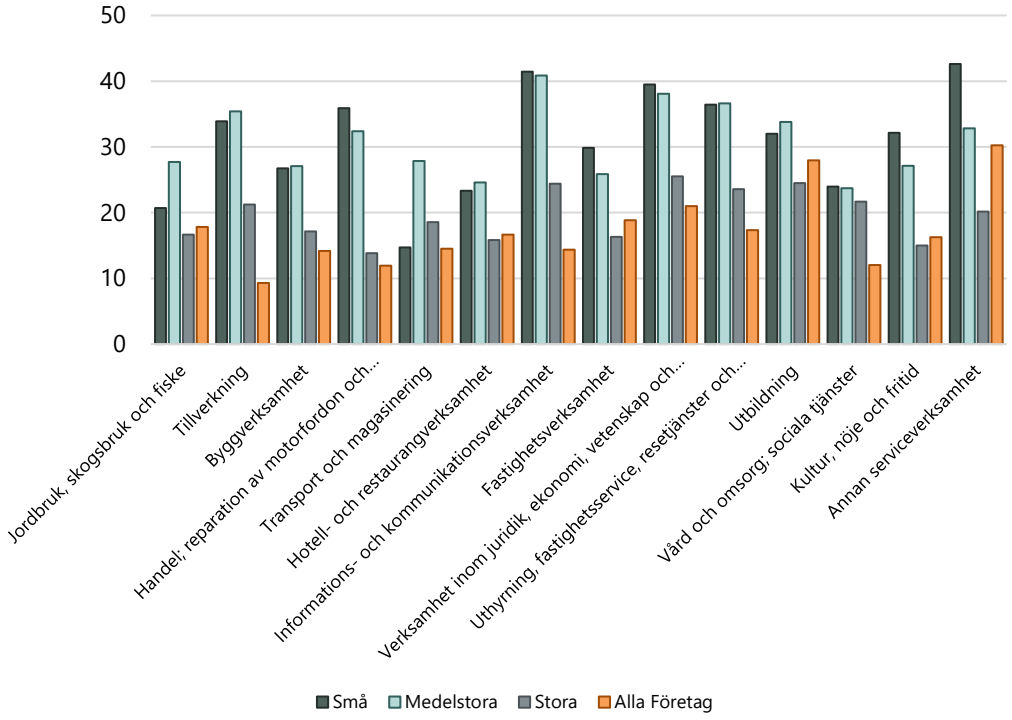

Källa: Egna beräkningar baserat FEK och momsdata.

Figur 8 visar på tydliga skillnader mellan företagsstorlekar, där anståndens andel av årsomsättningen (år 2019) generellt minskar med företagsstorlek. Mindre företag erhåller således i regel högre stöd per omsättningsenhet jämfört med större företag.

Av typföretagen erhåller små företag inom annan serviceverksamhet samt små och mellanstora företag inom informations- och kommunikationsverksamhet tydligt mest i termer av maximalt lån i form av skatteanstånd i relation till sin omsättning. Stora företag inom handel samt inom kultur, nöje och fritid erhåller lägst lånebelopp i relation till

omsättning. Ser man på alla företag i en bransch återfinns det lägsta maximala lånebeloppet i relation till omsättning dock inom tillverkningsindustrin.

6.2 Lönekostnader är en viktig faktor för möjligt anstånd

Lånebelopp från skatteanstånd baseras på preliminärskatt, arbetsgivaravgifter samt momsinbetalningar, där total preliminärskatt och totala arbetsgivaravgifter kan antas öka med totala lönekostnader.

Figur 9 Totala lönekostnader i procent av årsomsättning.

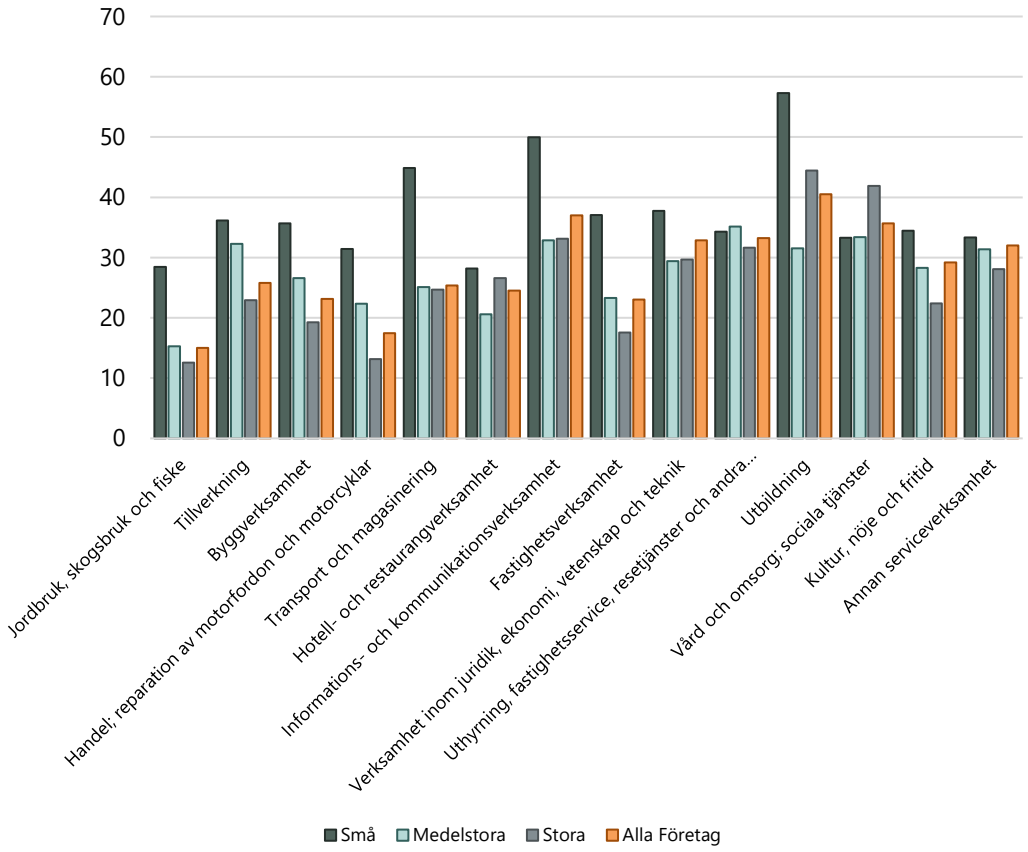

Källa: Egna beräkningar baserat FEK och GIN.

I figur 9 redovisas totala lönekostnader dividerat med årsomsättning. Små företag har generellt högre relativa lönekostnader, vilket sammanfaller med att dessa företag kan erhålla högre relativt anstånd (se figur 8). Det typföretag som erhöll lägst framräknat maximalt anstånd i figur 8, stora företag inom handel, har också lägst relativa lönekostnader av alla typföretag. Däremot har inte stora företag inom kultur, nöje och fritid – vilka också erhöll ett relativt lågt anstånd i figur 8 – några låga relativa lönekostnader som sticker ut på samma sätt. Det relativt låga anståndsbeloppet för dessa företag beror därför delvis på lägre, per omsättningsenhet, inbetalda momsbelopp, vilket i sin tur sannolikt förklaras av den lägre momssatsen som gäller för många varor i denna sektor (6 i stället för 25 procent i moms). En lägre momssats på livsmedel (12 procent)

bidrar också sannolikt till det låga anståndsbeloppet för stora företag inom handel (se Skr 2018/19:98 för en komplett förteckning av avvikande momssatser 2019.

7. Hur påverkas företag med de största omsättningsfallen av stödens regler?

I detta avsnitt redovisas *faktiska* omsättningsförändringar för de olika typföretagen under pandemimånaderna 2020 (mars–dec) jämfört med motsvarande period 2019. Det vill säga, här använder vi data/utfall på omsättning under pandemiåret 2020 och jämför med faktiska omsättningsutfall för 2019. Utifrån detta diskuteras kort vad vår tidigare analys implicerar för branscher och typföretag med de största omsättningsfallen.

7.1 Det genomsnittliga företaget i hotell- och restaurang är förlorare även vad gäller stödens regler

Figur 10 visar hur företagens omsättning procentuellt förändras mars–december 2020 jämfört med motsvarande månader 2019. Notera att omsättningsfallet för kategorin ”alla företag” är ett genomsnitt över samtliga företag. Det vill säga, i ett första steg tas procentuellt omsättningsförändring fram för varje företag och i ett andra steg beräknas genomsnittet av dessa värden för varje bransch. Det innebär att procentuella omsättningsförändringar för små företag får samma vikt som procentuella omsättningsförändringar hos de allra största företaget. Värdena för ”alla företag” visar således utvecklingen för det *genomsnittliga företaget* i en bransch och *inte* för branschen som helhet.[11]

[11] På branschnivå, där branschers totala omsättning jämförs mellan 2020 och 2019, skulle omsättningsförändringar för de allra största företagen närmast helt dominera resultaten. Dessa företag får dock marginell vikt i figur 10. Vårt specifika urval av företag – där företag måste finnas 2019 och då ha en tillräckligt hög omsättning (se bilaga) – kan också potentiellt bidra till mer negativa omsättningsförändringar. Detta eftersom vi därmed exkluderar nystartade företag under 2020 likväl som små eller nystartade företag under 2019 som växt kraftigt under 2020.

Figur 10 Procentuell omsättningsförändring mars-december 2020 mot 2019

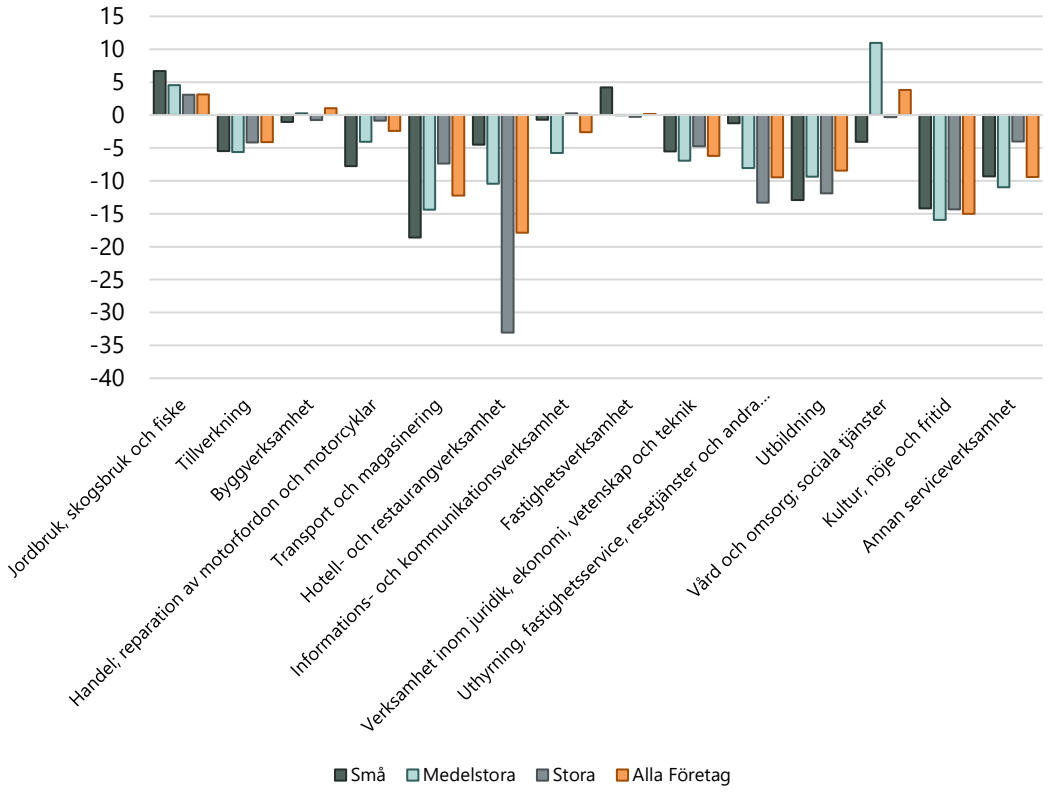

Källa: Egna beräkningar baserat FEK och momsdata.

Baserat på kategorin alla företag visar figur 10 att de genomsnittliga företagen inom hotell- och restaurang, kultur, nöje och fritid, samt inom transport och magasinering uppvisar de största omsättningsfallen 2020 jämfört med 2019. Samtliga dessa genomsnittliga företag (baserat på alla företag i en bransch) har ett omsättningsfall som överstiger 10 procent. Det genomsnittliga företaget i hotell- och restaurang har den största nedgången med 19 procent.

Hur står sig dessa genomsnittsföretag i ”förlorarbranscher” i våra jämförelser av potentiell tillgång till stöd?

- För korttidsarbete har det genomsnittliga företaget i hotell och restaurang det lägsta potentiella stödet (i relation till lönekostnader) av samtliga genomsnittliga företag, medan kultur, nöje och fritid har det tredje lägsta stödet (figur 2 och jämförelser av ”alla företag”). Transport och magasinering befinner sig dock i mitten av fördelningen.
- För omställningsstöd har hotell och restaurang ett av de högre stöden (i relation till fasta kostnader) medan kultur, nöje och fritid har ett av de lägre värdena (figur 4 och jämförelser av ”alla företag”). Transport och magasinering befinner sig i mitten av fördelningen.
- För nedsatta arbetsgivaravgifter har det genomsnittliga företaget i hotell och restaurang återigen det lägsta relativa stödbeloppet (i relation till lönekostnader, se figur 6 och jämförelser av ”alla företag”). Kultur, nöje och fritid liksom transport och magasinering är belägna i mitten av fördelningen.

- För anstånd, vilket är ett lån och inte ett direkt stöd, befinner sig det genomsnittliga företaget för hotell och restaurang respektive kultur, nöje och fritid i mitten av möjligt anstånd (i relation till omsättning, se figur 8 och jämförelser av ”alla företag”). Det genomsnittliga företaget inom transport och magasinering är placerat i nedre delen av fördelningen.

Slutsatsen av ovanstående är att det genomsnittliga företaget inom ”förlorarbranschen” hotell- och restaurang även framstår som en förlorare (jämfört med övriga branscher) när det gäller reglernas utformning i de direkta företagsstöden, dock med undantag för omställningsstödet. Däremot sticker de inte ut åt något håll när det gäller möjligheten till lån via skatteanstånd. För kultur- och nöjessektorn liksom transport och magasinering står det genomsnittliga företaget inte ut som vare sig vinnare eller förlorare.

7.2 Stora företag inom hotell och restaurang främsta förloraren bland typföretag

En majoritet av typföretagen av olika storlek, men dock långt ifrån alla, uppvisar tydliga omsättningsfall under 2020 (figur 10). Några typföretag står dock ut. Stora företag inom hotell- och restaurang uppvisar ett omsättningsfall på hela 33 procent. Därefter följer små företag inom transport och magasinering med 19 procent samt mellanstora företag inom kultur- och nöje med ett omsättningsfall på 16 procent.

Hur står sig dessa ”förlorarföretag” i våra jämförelser av potentiell tillgång till stöd?

- För korttidsarbete har stora företag inom hotell- och restaurang ett av de lägsta teoretiska beloppen (i relation till lönekostnader) av alla typföretag i de tre storleksklasserna (figur 2). Små företag inom transport och magasinering har ett av de lägre beloppen. Mellanstora företag inom kultur och nöje återfinns dock i mitten av rankingen.
- För omställningsstöd har stora företag inom hotell- och restaurang ett av de högsta värdena av alla typföretag i de tre storleksklasserna (figur 4). Små företag inom transport och magasinering har det näst lägsta värdet. Mellanstora företag inom kultur och nöje återfinns i mitten av fördelningen.
- För nedsatta arbetsgivaravgifter har stora företag inom hotell- och restaurang den lägsta nedsättningen (i relation till lönekostnader) av alla typföretag i de tre storleksklasserna (figur 6). Små företag inom transport och magasinering har en av de högsta nedsättningarna. Mellanstora företag inom kultur och nöje återfinns i mitten av fördelningen.
- För anstånd, vilket är ett lån och inte ett direkt stöd, har stora företag inom hotell- och restaurang ett av de lägre värdena av alla typföretag i de tre storleksklasserna (i relation till omsättning, se figur 8). Detta gäller även små företag inom transport och magasinering. Mellanstora företag inom kultur och nöje återfinns dock i mitten av fördelningen.

Sammanfattningsvis framstår stora företag inom hotell- och restaurang som ”förlorare” i termer av både omsättningsfall och teoretiskt möjligt stöd, med undantag för omställningsstödet. Detta gäller även små företag inom transport och magasinering, med undantag för nedsatta arbetsgivaravgifter. Mellanstora företag inom kultur och nöje återfinns dock generellt i mitten av fördelningen när det gäller möjliga teoretiska direkta stöd och anstånd.

8. Avslutande reflektioner

I rapporten har vi analyserat hur de fyra största coronastödens villkor och regler förväntas påverka *enskilda företags* möjligheter att erhålla finansiellt stöd. Analysen fokuserar på skillnader mellan företag av olika storlek och i olika branscher.

Analysen pekar inte mot att någon företagsstorlek skulle vara genomgående missgynnad; stora och små företag har i genomsnitt ungefär samma utfall när samtliga stöd beaktas. Små företag framstår förvisso som tydligt missgynnande av reglerna kopplade till omställningsstöd, men är samtidigt tydliga vinnare när det gäller reglerna kopplade till tillfälligt nedsatta arbetsgivaravgifter.

Vi ser däremot tydligare skillnader på branschnivå. En bransch som tillverkningsindustrin framstår som en relativt tydlig vinnare. Reglerna för stöd vid korttidsarbete – det enskilt största direkta företagsstödet – förefaller vara särskilt väl anpassade till denna bransch. Samtidigt har branschen ungefär samma möjlighet som flertalet övriga branscher att uppfylla kraven förknippade med de andra studerade stöden.

Enskilda företag inom hotell- och restaurangbranschen – som också uppvisar de största genomsnittliga omsättningsfallen under pandemin 2020 – framstår däremot som tydligt missgynnade av de regler och villkor som är förknippade med flera stöd. Vår analys pekar på att företag i denna bransch har svårast av alla att uppfylla kravet vid korttidsarbete på att de anställda ska ha varit anställda tre månader bakåt i tiden (jämförelsemånaden). Även för nedsatta arbetsgivaravgifter förefaller utformning och regler missgynna hotell- och restaurangbranschen jämfört med flertalet övriga branscher.

Att den bransch som uppvisar de största omsättningsfallen också har tydligt svårare att uppfylla många av stödens mer tekniska krav betyder dock inte att dessa krav som helhet nödvändigtvis var ”fel” utformade för coronakrisen. Som framgår av de förarbeten som föregår stödens införande finns flera argument för olika former av restriktioner i stöden, till exempel kopplat till lagstiftarens mer detaljerade syften med stöden och för att minska risken för fusk. Däremot ser vi behov av att i framtiden överväga stödåtgärder som är mer tydligt riktade eller reserverade för de hårdast drabbade branscherna men samtidigt har färre ”övriga” villkor och restriktioner.[12] I exempelvis Storbritannien har vissa typer av stöd enbart riktats mot vissa specifika branscher och då i högre utsträckning betalats ut via schablonbelopp (Tillväxtanalys, 2021b). Strategin kan naturligtvis medföra andra nackdelar, men framstår åtminstone som en åtgärd som är värd att titta närmare på inför framtida eventuella besläktade ekonomiska nedgångar.

[12] Som diskuteras i inledningen till denna rapport har det funnits branschspecifika coronastöd med syfte att bidra till att stödja en bred kultur- och idrottsrörelse; dessa stöd har dock inte som uttalat syfte att främst ekonomiskt stödja svenskt näringsliv under pandemin. Ett stöd som dock varit specifikt riktat mot bl.a. hotell- och restaurangföretag är hyresstödet. Det utgår dock inte från schablonbelopp utan kräver först förhandlingar om hyresrabatt mellan hyresvärd och hyresgäst, vartefter stöd utgår på en del av den framförhandlade rabatten. Stödets beviljade belopp är också relativt små och utgör t.ex. cirka 4 procent av de totala beviljade stöden för hotell- och restaurangbranschen (baserat på egna beräkningar av mikrodata från Skatteverket, Boverket och Tillväxtverket.).

En naturlig framtida fortsättning på denna rapport är undersöka hur de analyserade teoretiska stödutfallen samvarierar med faktiska utbetalda stöd. Har stödens regler och restriktioner till exempel haft en ekonomiskt signifikant negativ effekt på faktiska stödutbetalningar till en bransch som hotell- och restaurang? Eller är den praktiska betydelsen av dessa regler av mer försumbar storlek? Detta är frågor som vi hoppas kunna besvara i kommande rapporter.

Referenser

Ds 2020:28. Uppdrag om förhindrande av brott kopplade till de stödåtgärder med statsfinansiella och samhällsekonomiska konsekvenser som vidtas med anledning av det nya coronaviruset.

Finanspolitiska rådet (2021). Svensk Finanspolitik. ISSN 1654–7993. Stockholm.

Fm 2020:8 Förordning om omställningsstöd. Utfärdad den 17 juni 2020.

Prop. 2019/20:132 Extra ändringsbudget för 2020 – Åtgärder med anledning av coronaviruset. 19 mars 2020.

Prop. 2020/21:100. 2021 års ekonomiska vårproposition. Stockholm den 8 april 2021.

SCB (2019a). Företagens ekonomi (FEK). NV0109-2019. År 1986–2019.

SCB (2019b). Registerbaserad lönesummestatistik (AGI). AM0302-2019. Månad 2019M01-2021M09.

SCB (2019c). Företagsregister och individdatabas (Momsdata). HE0105-2018. Månad 2012M01-2021M09.

SCB (2020). Företagens ekonomi 2018. NV19 - Näringslivets struktur. ISSN: 1654–3548.

SFS 2021:126 Förordning om omställningsstöd för augusti 2020-februari 2021. Utfärdad den 18 februari 2021.

Skr. 2018/19:98. Redovisning av skatteutgifter 2019. Finansdepartementet.

Tillväxtanalys (2021a). Styrmedelsmix i pandemin våren 2021. PM 2021:08, Östersund.

Tillväxtanalys (2021b). En omvärldsanalys av statliga stöd under pandemin, PM 2021:07, Östersund.

Tillväxtverket (2021). Remissvar: Ytterligare förlängning av det förstärkta stödet vid korttidsarbete (Fi2021/01904).

Bilagor

Avgränsningar och data

Utgångspunkten är att analysera ett urval av de ekonomiska stödåtgärder som sjösattes och verkade under 2020. Begränsningen till 2020 motiveras av två faktorer. För det första bedöms en analys som bygger på företagskarakteristika 2019 – för att på så sätt erhålla exogen variation – vara mest relevant för 2020 och mindre relevant för 2021. Under pandemins senare del kan företagen ha förväntats vidtagit mer långsiktiga åtgärder för att möta såväl den fortsatta pandemin såväl som för att anpassa sig till potentiellt långsiktigt förändrade marknadsvillkor i pandemins spår (till exempel e-handel vs butikförsäljning för handelssektorn). Det är därför högst osäkert hur relevant företagsuppgifter för 2019 är för teoretiska utfall 2021. Samtidigt är det inte möjligt att använda data från 2020 för att göra en teoretisk analys av utfall 2021, eftersom data för 2020 är påverkade av både den akuta krisen och företagens potentiella beteendeförändringar till följd av coronastödens utformning. Det andra skälet till avgränsningen är att få både ett mer hanterbart analysunderlag och ge en mer lättgenomtränglig bild till läsaren.

En del av de data som används i analysen kommer från databasen Företagens ekonomi (SCB, 2019a). Den innehåller flertalet ekonomiska variabler på företagsnivå baserat på standardiserade räkenskapsutdrag från Skatteverket, som till exempel nettoomsättning, antal anställda och näringsgren. Data är på årsbasis, med 2019 som det nuvarande sista året. I Företagens ekonomi (SCB, 2019a) saknas helt observationer i branscherna: förvärvsarbete i hushåll, offentlig förvaltning samt försäkringsverksamhet, varför dessa branscher exkluderas från analysen. Branscher för utvinning av mineral, vattenförsörjning samt försörjning av el, gas, värme och kyla exkluderas även från analysen då dessa branscher innehar mycket få observationer i data.

Analysen bygger även på månadsdata om företagens omsättning (”Momsdata”) samt individers månadsvisa löneutbetalningar baserat på arbetsgivardeklarationer (AGI). Även dessa data baseras på standardiserade räkenskapsutdrag från Skatteverket. Dessa data finns även tillgängliga för 2020 och är möjliga att koppla ihop med data från Företagens ekonomi.

Typföretag

Genom att analysera teoretiskt möjligt stödbelopp utifrån avgränsade omsättningspercentiler kan genomsnittliga skillnader mellan branscher studeras på olika företagsstorlekar, vilket på ett övergripande sätt synliggör skillnaderna mellan branscher och hur den specifika branschen som helhet påverkats av stödens restriktioner.

Percentilklassificeringen av företag görs inte på branschnivå utan utförs med samtliga företag inräknade, detta för storlekskategoriseringen ska vara densamma för samtliga branscher och därmed tillåta jämförelser mellan branscher med avseende på teoretiskt möjligt stödbelopp.

För varje percentilintervall används genomsnittliga värden över ingående företag för att skapa ett representativt typföretag. Som exempel, ett litet typföretag i branschen Hotell och restaurang tas fram genom att ta genomsnittliga värden på relevanta variabler för

samtliga företag i denna bransch vars nettoomsättning ligger i percentilintervallet 5–15 (där percentilintervallet baseras på samtliga företag i Sverige).

Urval

För att minimera risken att inaktiva företag förekommer i analysen och att extremvärden får orimligt stort genomslag på resultaten har en nedre gräns för årsomsättning satts till 500 000 kr år 2019. Det sorterar oundvikligen bort en stor del aktiva enskilda firmor med låg omsättning. Ett alternativ är att ta med samtliga företag med positiv omsättning 2019 men detta skapar snedvridna percentilintervaller då data innehåller ett stort antal deltidsaktiva hobbyföretag med låg eller oregelbunden omsättning. För att bevara resterande enskilda firmor har inga restriktioner placerats på antal anställda. Enbart privatägda företag tas med i analysen.

Beskrivande statistik

Tabell 1: Beskrivande statistik för små företag (percentilintervall 5–15)

Bransch	Omsättning år 2019 (1000 kr)	Antal anställda april 2019	Procentuell omsättningsförändring perioden mars–juli (Första vågen) 2020 mot 2019	Procentuell omsättningförändring perioden mars–dec 2020 mot 2019	Observationer
Jordbruk, skogsbruk och fiske	614	1,2	11,1	6,7	163
Tillverkning	610	1,3	-9,8	-5,5	264
Byggverksamhet	588	1,3	9,0	-1,0	209
Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar	617	1,3	-2,2	-7,7	377
Transport och magasinering	628	1,5	-19,9	-18,6	309
Hotell- och restaurangverksamhet	604	2,5	-9,5	-4,5	172
Informations- och kommunikationsverksamhet	609	1,2	-3,7	-0,7	552
Fastighetsverksamhet	612	1,5	8,4	4,2	293
Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	610	1,2	-2,4	-5,5	2189
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	613	1,7	1,9	-1,2	427
Utbildning	614	2,1	-14,4	-12,9	231
Vård och omsorg; sociala tjänster	611	1,4	-8,0	-4,1	432
Kultur, nöje och fritid	613	1,3	-13,6	-14,2	276
Annan serviceverksamhet	612	1,5	-7,1	-9,3	492

Källa: Egna beräkningar baserat FEK, GIN och momsdata.

I tabell 1 presenteras beskrivande statistik för branschspecifika typföretag inom percentilintervallet 5–15, det vill säga de företag som vi klassificerar som ”små företag”. De redovisade siffrorna är framtagna genom att först ta fram antalet anställda samt omsättningsförändringar för varje enskilt företag. Därefter tas genomsnittet över samtliga ingående företag. Det innebär att varje företag har samma vikt i de framräknade genomsnitten, oavsett till exempel omsättning eller antal anställda. Denna metod används genomgående i uppsatsen, inklusive vid framräknandet och redovisning av teoretiskt möjligt coronastöd. Notera även att omsättningsförändringar här redovisas för två perioder: de månader som ungefär motsvarar pandemins första smittspridningsvåg, mars–juli 2020, samt perioden från pandemins början fram till slutet på 2020, d.v.s. mars–december 2021.

Tabell 1 visar att omsättningsfördelningen för små företag är likvärdig i samtliga branscher och är centrerad kring 600 000 kr. Antalet anställda i respektive bransch är också relativt homogent med ett fåtal undantag. Hotell och restaurangbranschen har i genomsnitt fler antal anställda i denna percentilintervall jämfört med genomsnittet i övriga branscher. De mest negativa omsättningsförändringarna ses i hotell och restaurang, transport, utbildning samt i kulturbranschen. Transportbranschen uppvisar den tydligaste omsättningsnedgången kopplat till pandemin. Jordbruk, Skogsbruk och fiske är den bransch vars omsättning haft en mest tydlig ökning.

Tabell 2: Beskrivande statistik för medelstora företag (percentilintervall 45–55)

Bransch	Omsättning år 2019 (1000 kr)	Antal anställda april 2019	Procentuell omsättningsförändring perioden mars–juli (Första vågen) 2020 mot 2019	Procentuell omsättningförändring perioden mars–dec 2020 mot 2019	Observationer
Jordbruk, skogsbruk och fiske	1669	1,6	4,7	4,6	525
Tillverkning	1671	2,2	-4,0	-5,6	890
Byggverksamhet	1685	1,7	3,9	0,2	799
Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar	1646	1,8	-2,4	-4,1	1247
Transport och magasinering	1666	2,0	-12,6	-14,4	1220
Hotell- och restaurangverksamhet	1708	2,6	-11,0	-10,5	1426
Informations- och kommunikationsverksamhet	1657	1,6	-2,7	-5,8	2507
Fastighetsverksamhet	1670	1,8	1,5	0,0	745
Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	1672	1,6	-3,5	-7,0	6333
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	1668	3,1	-5,7	-8,1	954
Utbildning	1662	2,9	-9,1	-9,4	388
Vård och omsorg; sociala tjänster	1665	2,1	-1,7	11,0	1140
Kultur, nöje och fritid	1666	2,7	-10,9	-16,0	484
Annan serviceverksamhet	1677	2,8	-9,1	-11,0	836

Källa: Egna beräkningar baserat FEK, GIN och momsdata.

I i tabell 1 presenteras beskrivande statistik för branschspecifika typföretag inom percentilintervallet 5–15, det vill säga de företag som vi klassificerar som ”små företag”. de redovisade siffrorna är framtagna genom att först ta fram antalet anställda samt omsättningsförändringar för varje enskilt företag. därefter tas genomsnittet över samtliga ingående företag. det innebär att varje företag har samma vikt i de framräknade genomsnitten, oavsett till exempel omsättning eller antal anställda. denna metod används genomgående i uppsatsen, inklusive vid framräknandet och redovisning av teoretiskt möjligt coronastöd. notera även att omsättningsförändringar här redovisas för två perioder: de månader som ungefär motsvarar pandemins första smittspridningsvåg, mars–juli 2020, samt perioden från pandemins början fram till slutet på 2020, d.v.s. mars–december 2021.

tabell 1 visar att omsättningsfördelningen för små företag är likvärdig i samtliga branscher och är centrerad kring 600 000 kr. antalet anställda i respektive bransch är också relativt homogent med ett fåtal undantag. hotell och restaurangbranschen har i genomsnitt fler antal anställda i denna percentilintervall jämfört med genomsnittet i övriga branscher. de mest negativa omsättningsförändringarna ses i hotell och restaurang, transport, utbildning samt i kulturbranschen. transportbranschen uppvisar den tydligaste omsättningsnedgången kopplat till pandemin. jordbruk, skogsbruk och fiske är den bransch vars omsättning haft en mest tydlig ökning.

tabell 2 presenteras beskrivande statistik för branschspecifika typföretag inom percentilintervallet 45–55, det vill säga de företag som vi klassificerar som ”medelstora företag”. Dessa företag har en årsomsättning kring 1,6 miljoner, vilket gör att även medelstora företag har relativt få anställda i genomsnitt. Likt för små företag är hotell och restaurang en av de branscher som i genomsnitt har flest anställda. En bransch som dock har betydligt fler anställda inom denna storleksklass är branschen för uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster. De branscher som uppvisar störst omsättningsfall i samband med pandemin är återigen hotell och restaurang, utbildning, transport och kultur. Återigen uppvisar skog och jordbruksbranschen den tydligaste omsättningsökningen under pandemin och transportbranschen uppvisar den tydligaste

omsättningsminskningen. Det är dock värt att notera att privata vårdföretag sett en kraftig omsättningsökning under hela jämförelseperioden (mars-december) men en minskning om bara månaderna under första vågen (mars-juli) jämförs.

Tabell 3: Beskrivande statistik för stora företag (percentilintervall 85–95)

Bransch	Omsättning år 2019 (1000 kr)	Antal anställda april 2019	Procentuell omsättningsförändring perioden mars–juli (Första vågen) 2020 mot 2019	Procentuell omsättningförändring perioden mars–dec 2020 mot 2019	Observationer
Jordbruk, skogsbruk och fiske	14984	6,6	5,2	3,1	1493
Tillverkning	17068	11,7	-4,4	-4,1	3483
Byggverksamhet	15993	8,8	3,8	-0,7	1669
Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar	16784	6,3	0,5	-0,9	5171
Transport och magasinering	16380	13,4	-7,0	-7,4	2179
Hotell- och restaurangverksamhet	15143	20,6	-34,6	-33,1	2429
Informations- och kommunikationsverksamhet	16938	12,6	1,6	0,3	1874
Fastighetsverksamhet	16017	7,4	1,8	-0,3	1156
Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	16393	12,6	-2,3	-4,8	3783
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	16645	20,1	-12,2	-13,3	1730
Utbildning	16523	29,0	-13,6	-11,9	647
Vård och omsorg; sociala tjänster	16412	26,9	-1,0	-0,3	1234
Kultur, nöje och fritid	15598	20,0	-12,0	-14,3	407
Annan serviceverksamhet	15095	21,0	-3,2	-4,0	323

Källa: Egna beräkningar baserat FEK, GIN och momsdata.

I tabell 3 presenteras beskrivande statistik för branschspecifika typföretag inom percentilintervallet 85–95, det vill säga de företag som vi klassificerar som ”stora företag”. De tendenser som beskrivits i tidigare percentilintervaller är alltjämt intakta. Det kan dock noteras att somliga branscher, exempelvis kulturbranschen uppvisar påtagligt fler anställda i den större företagsklassen. Något som gör att hotell och restaurangbranschen inte på samma sätt sticker ut. För större företag är omsättningsförlusterna under pandemin högre i hotell och restaurangbranschen och betydligt lägre i transportbranschen. I övrigt är de trender som noterats för små och medelstora företag alltjämt intakta.

Tabell 4: Beskrivande statistik för samtliga företag

Bransch	Omsättning år 2019 (1000 kr)	Antal anställda april 2019	Procentuell omsättningsförändring perioden mars–juli (Första vågen) 2020 mot 2019	Procentuell omsättningförändring perioden mars–dec 2020 mot 2019	Observationer
Jordbruk, skogsbruk och fiske	11181	4,0	5,6	3,2	8802
Tillverkning	122452	31,3	-4,3	-4,1	16622
Byggverksamhet	39112	10,5	5,0	1,0	10151
Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar	81598	12,0	-1,0	-2,4	24521
Transport och magasinering	28718	14,1	-11,5	-12,2	13409
Hotell- och restaurangverksamhet	9444	12,0	-18,6	-17,9	16494
Informations- och kommunikationsverksamhet	35717	11,2	0,4	-2,6	18026
Fastighetsverksamhet	13720	5,6	2,3	0,2	8375
Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	10654	6,2	-3,2	-6,2	44268
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	23143	21,8	-7,5	-9,5	11934
Utbildning	11401	15,1	-8,3	-8,5	5316
Vård och omsorg; sociala tjänster	12489	19,8	-0,9	3,8	11302
Kultur, nöje och fritid	9049	9,8	-12,3	-15,0	4955
Annan serviceverksamhet	4612	5,9	-12,3	-9,4	7234

Källa: Egna beräkningar baserat FEK, GIN och momsdata.

I tabell 4 presenteras beskrivande statistik utan percentilrestriktioner– samtliga företag är således inkluderade. Som förut har samtliga företag dock samma vikt vid framräknandet av medelvärden – värden räknas först fram för varje enskilt företag och sen redovisas medelvärden över samtliga företag.

Tidigare tendenser är allt jämt intakta i tabell 4. Värt att notera är att antalet anställda samt omsättning för vissa branscher är högre än för ”stora företag”, vilket tyder på att dessa branscher innehåller ett fåtal mycket stora företag belägna över den 95te omsättningspercentilen. Inkluderingen av dessa företag driver således upp genomsnittet när inga percentilrestriktioner appliceras. Detta kan ses i exempelvis tillverkningsindustrin.

Stödbeloppsberäkning

Korttidsarbete

De framräknade beloppen för stöd vid korttidsarbete som används i figur 2 är framräknade enligt:

Ekvation 1: Uträkning stödbelopp korttidsarbete per anställd och månad

$$Stöd\ för\ korttidsarbete = Bruttolön * 1{,}3142 * 0{,}6 * 0{,}75$$

Där 1,3142 fångar lagstadgade arbetsgivaravgifter. Under 2020 var den statliga subventionsgraden 75%. Det totala stödbeloppet är även baserat på minskad arbetstid. Maximal arbetstidsförkortning under 2020 var 60%, förutom under maj—juli då maximal arbetstidsförkortning var 80% (figur 2 baseras på 60% nedsättning).

I figur 2 används formeln ovan i kombination med månads-mikrodata från SCB på individers och företags löner (s.k. GIN-data) för de personer som är anställda både april och januari 2019. För en person med en bruttomånadslön över 44 000 sätts lönen lika med detta belopp i stöduträkningen. I figur 2 redovisas uträknat potentiellt stöd på företagsnivå under april 2019 dividerat med företagets totala lönekostnader (total bruttolön och lagstadgade arbetsgivaravgifter) under samma månad.

Omställningsstöd

Under perioden mars till april 2020 ges stödet till företag som uppvisat en omsättningsförlust på minst 30% jämfört med samma period 2019. Ersättning utdelas till en summa av omsättningstappet i procent med 75% subventionsgrad multiplicerat med företagets fasta kostnader. Stödtaket för det enskilda företaget uppgår till 150 Milj kr. För resterande stödperioder t.o.m. juli 2020 ges stöd med samma subventionsgrad. Minimumgränsen för procentuell omsättningsminskning samt stödtak varierar dock. För maj ges stöd till företag med minimum 40% omsättningsminskning med ett stödtak på 75 Milj kr per företag. För perioden juni-juli gavs stöd till företag med minimum 50% omsättningsminskning med ett stödtak på 8 Milj kr per företag.

För stödperiod augusti-oktober och november-december 2020, dvs resterande månader till årsskiftet utdelas stöd baserat på en delvis annan beräkningsmodell. Stödbelopp för dessa perioder grundas på företagets icke-täckta fasta kostnader, vilket motsvarar företagets fasta kostnader exklusive ett framräknat täckningsbidrag. Täckningsbidraget beräknas utifrån företagets nettoomsättning subtraherat med kostnader för inköp av

varor samt personalkostnader. Subventionsgraden, och så även potentiellt stödbelopp, varierar beroende på företagsstorlek och stödperiod. Om ett litet företag, definierat som ett företag med färre än 50 anställda och med en årsomsättning under 100 Milj kr, i stödperioden november-december 2020 uppvisar en procentuell omsättningsförlust på minimum 30% mot jämförelsemånader uppgår subventionsgraden till 90%. För större företag, dvs företag med minst 50 anställda och en årsomsättning över 100 Milj kr är subventionsgraden 70% med samma minimigräns för omsättningsförlust; se Tillväxtanalys (2021).[13]

I analysen antas att företagen minskat sin omsättning med 66 procent. Detta har valts baserat på att den genomsnittliga maximala arbetstidsförkortningen i korttidsarbete 2020 uppgår till 66 procent. Detta är dock i grunden en godtyckligt vald siffra, men den gör indirekt att ingen av de gränser för omsättningsförlust som etablerats för de olika perioderna kommer att vara bindande. I vår analys är således samtliga företag berättigade till stöd utifrån gränsen för omsättningsförlust. Notera dock att oavsett vad vi antar kring omsättningsförändringar så skulle analysen alltid utföras ex ante där vi *antar* samma omsättningsfall för samtliga företag. Att för någon period anta ett omsättningsfall som inte understiger gränsen för att erhålla omställningsstöd under en viss period skulle således ge noll kronor i teoretiskt stöd till samtliga företag denna period – en analys som således inte är meningsfull. Vi lämnar åt framtida analyser att undersöka hur gränserna för omsättningstapp de facto påverkat olika företag och branscher.

Uträkningen av potentiellt stödbelopp och fasta kostnader för mars—april 2019 som presenteras i figur 4 bygger på årsuppgifter från databasen Företagens ekonomi. Dessa har konverterats till månadsuppgifter genom att dividera med tolv.

Som en konsekvens av bristande dataunderlag kring företagens avskrivningar har uträkningar av fasta kostnader och potentiellt stödbelopp från omställningsstöd delvis utförts genom approximationer utifrån branschgenomsnittliga data från SCB (2020). Detta innebär mer osäkra resultat än för övriga stöd i rapporten då data i SCB (2020) utgår från genomsnittet av samtliga företag inom respektive bransch.

Nedsatta arbetsgivaravgifter

Under stödåtgärden för tillfälligt nedsatta arbetsgivaravgifter uppgick arbetsgivaravgiften per anställd och månad till enbart 10,21 procent. Åtgärden gällde för maximalt 30 anställda per företag och upp till och med 25 000 kr per anställd och månad, vilket innebar en maximal nedsättning med 5300 kr per anställd och månad. Erhållet teoretiskt stödbelopp från tillfälligt nedsatta arbetsgivaravgifter beräknas utifrån företagets summerade möjliga maximala nedsättning under stödperioden 1 mars och 30 juni för upp till 30 anställda. Lönebelopp som överskjuter 25 000 kr genererar inget ytterligare stöd. Stödbeloppet beräknas genom månatliga individdata från GIN (SCB, 2019b) gällande arbetsgivaravgifter och bruttolöner. Data indelas i branschkategorier utifrån Företagens ekonomi (SCB, 2019a).

[13] Om ett företag klassas som förlustföretag utlämnas ej omställningsstöd med ett belopp som överstiger den nominella nedgången i bruttoresultat för stödperioden jämfört med referensperioden. Ett företag klassas som förlustföretag om företaget redovisat ett negativt rörelseresultat före finansiella poster för det räkenskapsår som avslutats närmast före den 1 maj 2020, eller om stödbelopp för stödperioden överstiger den nominella nedgången i nettoomsättning för stödperioden jämfört med referensperioden Fm (2020:8).

Anstånd med skatt

Anstånd för skatt kunde erhållas för preliminärskatt, arbetsgivaravgifter och momsinbetalningar. I framräkningen av potentiellt stödbelopp summeras först totalt anstånd för preliminärskatt och arbetsgivaravgifter för en tidsperiod på 7 månader. Vidare summeras anstånd för momsinbetalningar över en 6 månadsperiod för företag som redovisar moms på kvartals eller månadsbasis. För företag som redovisar moms årligen summeras anstånd för momsinbetalningar över 12 månader. Samtliga poster adderas slutligen. I figur 8 presenteras totalt anstånd från samtliga poster över företagets årsomsättning baserat på faktiska månadsdata om preliminärskatt och arbetsgivaravgifter från GIN-data samt genom månatlig moms och omsättningsdata från SCB. Uppgifter om branschindelning kommer från Företagens ekonomi.

På vilket sätt statens insatser bidrar till svensk tillväxt och näringslivsutveckling står i fokus för våra rapporter.

Läs mer om vilka vi är och vad nyttan med det vi gör är på www.tillvaxtanalys.se. Du kan även följa oss på LinkedIn och YouTube.

Anmäl dig gärna till vårt nyhetsbrev för att hålla dig uppdaterad om pågående och planerade analys- och utvärderingsprojekt.

Varmt välkommen att kontakta oss!

Tillväxtanalys
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Tillväxtanalys
Studentplan 3, 831 40 Östersund
Telefon: 010-447 44 00
E-post: info@tillvaxtanalys.se
Webb: www.tillvaxtanalys.se